

“We hebben een verhaal dat ik met trots
aan mijn kinderen kan vertellen”

VPN: spreekbuis voor de substraatsector

Vincent Deenen (Director Marketing bij Grodan) en Ben van der Geest (Manager Substraatbedrijven Horticoop) bespreken hoe de VPN zich nog nadrukkelijker gaat positioneren als spreekbuis van de substraatsector.

Ze hebben een lobbyist ingehuurd met voelhorens in zowel Den Haag als Brussel, ze hebben een profielschets opgesteld voor een nieuw te benoemen directeur die straks voor hen dagelijks de boer moet opgaan en verder stappen de huidige drie bestuursleden ook regelmatig zelf ergens op een zeepkist om ‘hun’ VPN aan de man te brengen. ‘We hebben een geweldig verhaal te vertellen, en dat dient breed uitgedragen te worden’.

Tekst: Ton van der Vliet, Fotografie: Glenn Mostert

De letters VPN staan voor Vereniging Potgrond- en Substraatfabrikanten Nederland. Een omvangrijke industrie. Er werken in totaal zo’n 800 mensen, de jaaromzet bedraagt ca. € 400 miljoen en alles bij elkaar gaat er jaarlijks een kleine 6 miljoen kuub potgrond en andere substraten naar tuinders en particulieren in ons land. In tegenstelling tot die indrukwekkende aantallen laat de bekendheid van de vereniging – de leden zijn samen goed voor 95% van de substraten die in Nederland worden gebruikt - nog te wensen over. “Ik denk dat bij de meeste tuinders RHP, ons internationale kenniscentrum en tevens keurmerk voor de substraatteelt, meer bekendheid geniet dan de naam van onze vereniging,” aldus bestuurslid Ben van der Geest. Maar dat gaat snel veranderen.

Kwetsbare natuur

“We hebben als VPN namelijk een verhaal te vertellen, en dat is ook nog eens een geweldig verhaal,” zo vult medebestuurder Vincent Deenen aan. Het is het verhaal van de toekomst, het is het verhaal over verduurzaming van de sector dat Vincent ook met volle overtuiging aan zijn kinderen, van 11 en 14 jaar oud, durft te vertellen. Met het afgraven van veengronden en de winning van basalt (gestold lava) voor de productie van steenwol, eindig je niet hoog op de duurzaamheidsbarometer. Tenminste als dat het complete verhaal zou zijn. Maar dat is het dus niet! De sector, waarin ook een aantal grote internationaal opererende bedrijven actief is, is zich al jaren bewust van de

kwetsbare kanten van haar industrie. En heeft maatregelen genomen – zoals met de Europese RPP-certificering (zie kader) - om de winning zo verantwoord mogelijk te laten plaatsvinden. Zo worden kwetsbare gebieden ontzien, en is er een omvangrijk pakket maatregelen om na het vertrek van de graafmachines nieuwe natuur aan te leggen. Bomen planten, waterpartijen aanleggen, flora en fauna tot bloei brengen; geëxploiteerde gebieden worden niet als een kale woestijn achtergelaten maar krijgen een tweede leven. Deenen: “Ja, we halen iets uit de aarde. Maar we geven er een natuurreservaat en een bos voor terug. Nou, dat kan ik aan mijn kinderen goed uitleggen hoor. Sterker nog, ik ben er trots op.”

Plaats van herkomst

Van alle substraten die we in Nederland gebruiken (zowel professioneel als door particulieren) komt nog maar 1% van eigen bodem. En niet eens in de vorm van afgegraven veen, maar in de vorm van compost. Veenafgraving in Duitsland is goed voor 36% van onze behoefte aan substraat. De Baltische staten Estland, Letland en Litouwen zijn ook belangrijke leveranciers met eenzelfde aandeel (36%). Sri Lanka en India zijn met afstand de verste leveranciers. Zij leveren geen veen maar kokos; inmiddels goed voor 5% van alle substraten.

Recycling en innovatie

Verantwoorde grondstofwinning is niet de enige 'duurzaamheids-kaart' die de VPN op tafel legt. Substraatteelt is supereffectief en levert veel besparing op. Een kilo tomaten in de volle grond telen kost 60 liter water, bij substraatteelt in een kas heb je - met hergebruik van drainwater - al voldoende aan vier liter. De substraten van vandaag de dag geven een maximale productie met minimaal grondstofgebruik en stellen tuinders dus in staat duurzamer te werken. En ook aan het einde van de rit is er veel veranderd. Na de teelt blijft er van elk substraat afval over en vroeger was het letterlijk 'nou tuinder, veel succes d'r mee!' en eindigde dat spul in de vuilcontainer. Vandaag de dag zijn de substraatbedrijven actief bezig met recycling en de circulaire economie. Steenwolmatten krijgen een tweede leven. Het plastic omhulsel wordt omgesmolten, de wortels gecomposteerd en de steenwol eindigt waar ze thuishoort; in een baksteen! En zo zijn er nog tal van andere innovatieve technieken in ontwikkeling.

Antwoordloket

Met specifieke vragen over de voedingsbodem op je bedrijf ga je als kweker uiteraard naar je leverancier. Maar wat nou als je iets wilt weten over bijvoorbeeld wet- en regelgeving op dit gebied? Of als je met vragen zit over de duurzaamheid van verschillende substraten? Dan is het Antwoordloket van de VPN de aangewezen plek. Objectieve informatie, zonder commercieel belang. Het loket is bereikbaar via info@vpn.nl en telefonisch 0174-415388. Aanvragen voor de presentatie 'Substraten & Duurzaamheid' speciaal gericht op kwekersgroepen lopen ook via dit loket.

Keurmerk

Het RPP-keurmerk kwam tot stand in samenwerking met overheden en milieuorganisaties en is een initiatief van VPN en RHP. De afkorting staat voor Responsibly Produced Peat en geeft aan dat het product op verantwoorde wijze is gewonnen.

De basis voor je teelt

Substraat wordt in het woordenboek omschreven als 'ondergrond'. Lange tijd weerspiegelde dat ook min of meer de wat onderdanige opstelling en bescheiden houding van degenen die in die sector hun brood verdienen. Van der Geest: "Mensen in de potgrond waren van origine praktische lui. Die altijd met hun handen en voeten in de turf zaten. En de waardering van de kant van tuinders voor hun werk en het product was niet altijd in verhouding. Er zijn helaas nog steeds klanten die zeggen 'breng me ff een vrachtje zwarte grond'. Maar veel kwekers weten inmiddels beter, en maken bewuste keuzes in samenstelling en toevoegingen om het optimale uit hun teelt te halen. Substraat is de basis voor de teelt, daar kun je een mooi product mee maken of breken."

De beweging gaat intussen de goede richting uit. De tuinbouw professionaliseert en de substraatbranche professionaliseert mee. En dat betekent ook verder kijken dan vandaag de dag. Onder andere in Engeland gaan stemmen op voor een totaalverbod op gebruik van veen in substraten: 'Peat Free!' Een nobel streven, maar wat betekent dat voor tuinders? Natuurlijk; er zijn vervangers voor veen. Maar zonder goede kennis en toepassing daarvan kan dat leiden tot hogere uitvalpercentages, lagere producties én kortere houdbaarheid. Dan rijst de vraag hoe duurzaam dát dan weer is. Ook de nog beperkte beschikbaarheid van alternatieven in de

vorm van circulaire grondstoffen met de juiste eigenschappen is nog een grote zorg. Over dat soort kwesties buigen ze graag het hoofd bij de VPN. En het liefst samen met partijen die ook dicht op die materie zitten. Zoals met tuinders. Maar ook met de overheid, milieubewegingen, politici, noem het maar.

Uit de anonimiteit

Van der Geest: "We zijn nog een relatief jonge branche – dit jaar bestaat de VPN 40 jaar – en lange tijd leefden we erg teruggetrokken en werkten we vooral achter de schermen. Maar nu stappen we uit de anonimiteit. Daartoe zijn we ook op zoek naar een directeur die straks als dagelijks aanspreekpunt het gezicht naar buiten wordt. Die ons op nationale en internationale podia kan vertegenwoordigen. Met drie bestuursleden, die dat werk als vrijwilliger naast hun baan doen, lukt dat onvoldoende.

Foto: Een afgraving?

Ja, dit is een voormalige afgraving. De substraat-industrie is zich er al jaren van bewust dat alleen maar 'nemen' van de natuur een slechte zaak is. En dus krijgen gebieden waar veen of basalt (voor steenwol) wordt afgegraven daar nieuwe natuur terug. Zoals in deze voormalige veenafgraving Griendstveen in het Duitse Esterwegen.

Bovendien hebben we nog veel meer ambitieuze doelstellingen. Onder andere op het gebied van onderzoek want dat is met de opheffing van productieschappen flink wegbezuinigd. Kortom, de spreekbuis van de substraatsector gaat nog veel van zich laten horen!" ■